

Premľčanie pri náhrade škody spôsobenej porušením súťažného práva

Dulak, A. – Dulaková Jakúbeková, D.*

DULAK, A. – DULAKOVÁ JAKÚBEKOVÁ, D.: Premľčanie pri náhrade škody spôsobenej porušením súťažného práva. Právny obzor, 103, 2020, č. 5, s. 357 – 371.

Limitation period in respect of **claims for compensation for damage caused by violation of competition law**. The EU Antitrust Damages Directive is intended to achieve greater harmonisation between private competition enforcement regimes across Member States, in pursuit of the expressed aim of the European Commission to encourage greater private enforcement of competition law. It is also intended to foster a complementary relationship between public and private enforcement. The Damages Directive introduced a minimum limitation period of five years for cartel damages claims. The Directive also includes a provision to suspend the limitation period during an investigation and any subsequent appeal process. Despite harmonisation efforts, some divergence will remain.

Key words: limitation periods, competition law, damage

Prijatím zákona č. 350/2016 Z. z.¹ Slovenská republika splnila svoju povinnosť transponovať do vnútroštátneho poriadku smernicu č. 2014/104/EÚ o určitých pravidlách upravujúcich žaloby o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže členských štátov a Európskej únie (ďalej „smernica 2014/104/EÚ“).² Navrhnuté opatrenia majú zabezpečiť, aby nedochádzalo k narušovaniu hospodárskej súťaže na vnútornom trhu. Ak k porušeniu došlo, smernica mala za cieľ harmonizovať právne prostredie tak, aby si každý (jednotlivec, podnik, či orgán verejnej moci) mohol na vnútroštátnych súdoch uplatniť nárok na náhradu škody, ktorú porušením súťažného práva utrpel.

Prvoradou a hlavnou zásadou prijatej právnej úpravy je plná kompenzácia za vytrpenú ujmu.³ Naplnenie tohto zámeru predpokladá, že každá poškodená osoba bude mať prístup k účinným mechanizmom nápravy. V prípade sporov o náhradu škody spôsobenej porušením súťažného práva to zároveň znamená vytvoriť podmienky pre prekonanie typickej štrukturálnej asymetrie. Pochopiteľnými sú preto snahy uľahčiť poškodeným preukazovanie skutočností dôležitých pre úspešné uplatnenie nárokov zo spôsobenej škody. Náprava nerovnakého prístupu k podstatným informáciám sa má korigovať napríklad úpravou práva poškodeného na získanie prístupu k dôkazom (preambula, bod 15),

* Prof. JUDr. Anton Dulak, PhD. – Ústav súkromného práva Fakulty práva, PEVŠ v Bratislave; doc. JUDr. Denisa Dulaková Jakúbeková, PhD. – Ústav súkromného práva Fakulty práva, PEVŠ v Bratislave.

¹ Zákon č. 350/2016 Z. z. o niektorých pravidlách uplatňovania nárokov na náhradu škody spôsobenej porušením práva hospodárskej súťaže a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov.

² Úradný vestník Európskej únie L 349/1, 5. 12. 2014.

³ Biela kniha – Žaloby o náhradu škody pre porušenie antitrustových pravidiel ES KOM (2008) 165 v konečnom znení, s. 3.

ustanoveniami o kvantifikácii rozsahu škody (preambula, body 46, 47), zavedením prezumpcie vzniku škody či zavineného konania žalovaného. Medzi takéto opatrenia možno radiť aj úpravu premlčania (preambula, bod 36).⁴

Predstavu o obsahu právnej úpravy premlčania v oblasti náhrady škody spôsobenej porušením európskeho súťažného práva načrtol ešte pred prijatím smernice 2014/104/EÚ Súdny dvor EÚ v spore Manfredi.⁵ Európsky súd zdôraznil, že pri absencii európskej úpravy je povinnosťou každého členského štátu upraviť premlčacie doby s cieľom zabezpečiť kompenzáciu škody spôsobenej dohodami či praktikami, ktoré sú v rozpore s článkom 81 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva,⁶ s prihliadnutím na princípy ekvivalencie a efektívnosti. Ústrednou sa stala myšlienka, že žiadne z pravidiel týkajúcich sa súkromného vymáhania nárokov z porušenia súťažného práva nemôže byť účinným, ak je spojené s neefektívnym systémom premlčania.⁷ Z tohto dôvodu smernica 2014/104/EÚ zaraďuje právnu úpravu premlčania medzi svoje podstatné ciele.⁸

V rámci úvah o úprave premlčania sa pri žalobách z porušenia súťažného práva ukázali ako dôležité viaceré okolnosti. Predovšetkým nejednoznačnou sa javila potreba zakotviť dlhšie (objektívne) lehoty.⁹ Po ďalšie, pre nastavenie dĺžky premlčacej doby sa potrebným ukázalo rozlišovať medzi tzv. samostatnými (*stand-alone*) žalobami a následnými žalobami (*follow-on actions*). Dôvodom je odlišné postavenie poškodeného, ktorý sa po rozhodnutí orgánu na ochranu hospodárskej súťaže v pomerne krátkej dobe dostane k informáciám postačujúcim na to, aby mohol podať žalobu. Pri hľadaní ideálneho riešenia sa počítalo aj s možnosťou nasledovať nastavenie premlčacích lehôt podľa smernice o zodpovednosti za škodu spôsobenú vadným výrobkom.¹⁰ Presadili sa však názory, že nastavenie identických premlčacích lehôt pre obidva prípady náhrady škody nemusí byť efektívne. Rozhodol poznatok, že pri žalobách z porušenia súťažného práva existuje omnoho osobitejší vzťah medzi verejným a súkromným vymáhaním práva, než v prípade žalôb na náhradu škody spôsobenej vadným výrobkom.

⁴ Pravdepodobne ani v tomto príspevku nie je možné vyhnúť sa dlhodobo nejasnému použitiu termínov lehota a doba v súkromnom práve. Napríklad učebnica občianskeho práva konštatuje, že Občiansky zákonník nepoužíva pojmy lehota a doba konzistentne. LAZAR, J. a kol. *Občianske právo hmotné* 1. Bratislava : Iuris Libri, 2018, s. 208. Veľký akademický komentár OZ uvádza, že Občiansky zákonník vo voľbe výrazov lehota a doba „*kolíše*“. Dôvody sa pripisujú tradícii (ABGB), absencii jednotného teoretického prístupu, niekedy je to možno dané aj jazykovými a subjektívnymi dôvodmi. ELIAŠ, K. a kol. *Veľký akademický komentár*. 1. svazek. Praha : Linde Praha, 2008, s. 505. Novšia právna úprava – český Občiansky zákonník (zákon č. 89/2012 Sb) skôr užívaný pojem *premlčacia doba* nepreberá a nahrádza ju ho označením *premlčacia lehota*. Dôvodová správa k tomu uvádza, že zákon „dôsledne rozlišuje právni význam lhúty a doby. Lhútou je čas vymezovaný určité osobě, aby si projevem vůle zachovala vlastní právo. V ostatních případech jde o dobu“. Pozri Vláda: Dôvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, č. 89/2012 Dz. Rozlišovanie lehôt a dôb sa však dôsledne dodržiava v pracovnom práve – pozn. autor.

⁵ Rozsudok SD EÚ, spojené veci C-295–298/04, Manfredi, [2006] Zb. rozh. SD I-6619.

⁶ Po nadobudnutí platnosti Lisabonskej zmluvy 1. decembra 2009 sa článok 81 stal článkom 101 Zmluvy o fungovaní európskej únie (ZFEÚ).

⁷ ANA, V. – PODOBNÍK, K. Provisions of the Damages Directive on Limitation Periods and their Implementation in CEE Countries. In Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies, 2017, No. 10, s. 533.

⁸ Tamže, s. 149.

⁹ Išlo predovšetkým o argumenty zástupcov ekonomickej analýzy práva (Law & Economics).

¹⁰ Smernica č. 85/374/EHS o zodpovednosti za vadný výrobok. Úradný vestník L 210, 7. 8. 1985.

Smernica 2014/104/EÚ obsahuje vlastnú úpravu dĺžky premlčacích lehôt (článok 10) s predpokladom, že členské štáty v súlade s týmto článkom stanovia vo svojom právnom poriadku pravidlá uplatniteľné na premlčacie lehoty na podanie žalôb o náhradu škody. Dôvodom harmonizácie sa stali poznatky z prieskumu právnych poriadkov členských štátov, ktoré poukazovali na veľmi rozdielne nastavenie premlčacích lehôt – pri subjektívnej lehote variovali od jednoročnej (§ 1968 španielskeho občianskeho zákonníka) po desaťročnú lehotu vo Francúzsku (článok 2270 ods. 1 CC). Podobne pri objektívnych lehotách išlo o rozpätie od najkratšej – päťročnej lehoty (Maďarsko) po najdlhšie – tridsaťročné, zakotvené v kódexoch Rakúska, Nemecka a Luxemburska.¹¹

Subjektívna premlčacia lehota, ktorú nastavila smernica 2014/104/EÚ na päť rokov, predstavuje dolnú hranicu jej dĺžky s tým, že jednotlivé štáty ju môžu predĺžiť. To že nepôjde o nepodstatnú reformu premlčania sa preukázalo už v čase prípravy smernice 2014/104/EÚ snahou niektorých členských štátov vyhnúť sa revízií existujúcej úpravy premlčania. Prikladom je Cyprus, Írsko a Veľká Británia, ktoré aj na „nový“ prípad premlčania práva na náhradu škody ponechalo existujúcu šesťročnú premlčaciu dobu; obdobne postupovalo Luxembursko, ktoré desať, resp. tridsaťročnú premlčaciu dobu rozšírilo aj na prípady škody spôsobenej porušením práva hospodárskej súťaže.¹²

Subjektívna a objektívna lehota

Smernicou 2014/104/EÚ navrhnutý systém jedinej (subjektívnej) premlčacej lehoty v trvaní 5 rokov sa stal vzorom pre väčšinu¹³ právnych poriadkov skúmaných členských štátov Únie, a to aj napriek tomu, že nastavené predpoklady premlčania nezodpovedali tradíciám národných súkromnoprávných poriadkov a ani pokusom unifikovať súkromné právo v prostredí jednotného európskeho trhu.¹⁴

Skúsenosti z implementácie smernice do národných poriadkov preukázali, že väčšina krajín s pôvodne jednou sústavou premlčacích dôb si zachovala takýto prístup aj v prípade škody spôsobenej porušením súťažného práva. Kombináciu subjektívnej a objektívnej lehoty prevzalo Slovinsko (5+10 rokov), Chorvátsko (5 + 15 rokov) a Poľsko (5 + 10 rokov), avšak s rozdielnym začiatkom plynutia objektívnej lehoty. Zatiaľ čo v Chorvátsku a Slovinsku dlhšia lehota začína plynúť vznikom škody (v Slovinsku sa navyše vyžaduje skončenie porušenia súťažného práva), v Chorvátsku objektívna lehota začne plynúť ukončením činnosti, ktorým sa porušuje súťažné právo.¹⁵

¹¹ Citované podľa ANA, V. – PODOBNÍK, K. Provisions of the Damages Directive on Limitation Periods and their Implementation in CEE Countries. In *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies*, 2017, No. 10, s. 534.

¹² SIBOE, N. A critical analysis of Directive 2014/104/EU on certain rules governing actions for damages under national law for infringements of the competition law provisions of the Member States and of the European Union ([2014] OJ L349/1) 2019, s. 41. Dostupné: https://www.researchgate.net/publication/333866664_A_critical_analysis_of_Directive_2014104EU_on_certain_rules_governing_actions_for_damages_under_national_law_for_infringements_of_the_competition_law_provisions_of_the_Member_States_and_of_the_Europea.

¹³ S výnimkou Lotyšska, ktoré zakotvilo 10-ročnú subjektívnu lehotu.

¹⁴ Dostupným nie je ani materiál, ktorý by preukazoval snahu Komisie a legislatóra analyzovať právne prostredie a zdôvodniť navrhnutú 5-ročnú dĺžku premlčania.

¹⁵ ANA, V. – PODOBNÍK, K. Provisions of the Damages Directive on Limitation Periods and their Implementation in CEE Countries. In *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies*. 2017, No. 10, s. 153.

Zaujímavý je prístup Českej republiky a Slovenska, ktoré v rozpore s tradíciou úpravy dvojakých režimov premlčacej lehoty zakotvili len subjektívnu premlčaciu dobu. Podľa vysvetlenia, pri českej úprave¹⁶ bolo snahou harmonizovať vnútroštátny poriadok s európskym právom. Slovenský spoluautor porovnávajúcej štúdie¹⁷ sa dôvodmi takejto transpozície nezaobera; možnosť aplikácie desaťročnej premlčacej doby upravenej v Obchodnom zákonníku považuje za diskutabilnú.

Za nejednoznačnú sa považuje znenie maďarskej právnej úpravy. Občiansky zákoník (2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről) v § 6:22 (*Elévülés*) upravuje päťročnú premlčaciu dobu, ktorá plynie momentom vzniku škody. Ustanovenie § 6:24 (*Az elévülés nyugvása*) OZ však umožňuje suspendovať plynutie premlčacej doby, ak veriteľ z ospravedlniteľných dôvodov nemôže podať žalobu.¹⁸ Podľa niektorých názorov, takýto dôvod sa vzťahuje aj na skutočnosť, že veriteľovi nie je známa škoda. Autor štúdie upozorňuje, že ak sa odborná prax nestotožní s uvedeným výkladom, potom by maďarská právna úprava bola vybudovaná na systéme päťročnej objektívnej premlčacej lehoty, čo je v rozpore so zámerom smernice 2014/104/EÚ a jej ustanovením článku 10 ods. 2.¹⁹

Začiatok plynutia premlčacej lehoty

Osobitosťou úpravy v smernici 2014/104/EÚ je stanovenie začiatku plynutia premlčacej lehoty. Smernica uvádza moment začiatku behu premlčacej doby v článku 10 ods. 2 ako kombináciu špecificky subjektívneho kritéria (žalobca sa dozvie alebo možno odôvodnene predpokladať, že sa dozvedel)²⁰ a objektívneho prvku (došlo k skončeniu porušenia práva hospodárskej súťaže). Text smernice umožňoval členským štátom vymedziť začiatok plynutia premlčacej doby aj inak. Túto opcii využilo napríklad Nemecko, ktoré pre začiatok plynutia premlčacej doby určilo koniec roka, keď sa na uplatnenie práva naplnili predpoklady vyžadované smernicou.²¹

Zámerom prijatej formulácie bolo predovšetkým vylúčiť situácie, aby premlčacia lehota začala plynúť ešte pred skončením porušenia práva hospodárskej súťaže. Inšpiráciu pre takéto riešenie poskytol Súdny dvor EÚ v rozhodnutí Manfredi.²² Ukázalo sa, že ak by premlčacia lehota začala plynúť skôr, napríklad momentom uzavretia kartelovej dohody, bolo by veľmi pravdepodobné, že by to viedlo k faktickej nemožnosti výkonu

¹⁶ PETR, M. *Czech Republic*. In A. Piszcz (ed.), *Implementation of the EU Damages Directive in Central and Eastern European Countries* (85-08). Warsaw : University of Warsaw, Faculty of Management Press, 2017, s. 89-90.

¹⁷ BLAŽO, O. *Slovakia*. In A. Piszcz (ed.), *Implementation of the EU Damages Directive in Central and Eastern European Countries* (247–262). Warsaw : University of Warsaw, Faculty of Management Press, 2017, s. 252.

¹⁸ 6: 24 (1) Ha a követelést a jogosult menthető okból nem tudja érvényesíteni, az elévülés nyugszik.

¹⁹ MISKOLCZI BODNÁR, P. *Hungary*. In A. Piszcz (ed.), *Implementation of the EU Damages Directive in Central and Eastern European Countries* (127–156). Warsaw : University of Warsaw, Faculty of Management Press, 2017, s. 139.

²⁰ V anglickej verzii *the claimant knows, or can reasonably be expected to know*⁴. Uvádzaný slovenský preklad vychádza z textu uvedeného na oficiálnej stránke Únie.

²¹ RODGER, B. J. – FERRO, M. S. – MARCOS, F. A *Comparative View of the Implementation of the EU Antitrust Damages Directive in Sixteen Member States*. In Working Papers IE Law School, AJ. 2018, s. 42.

²² Pozri body 73 až 82 rozsudku vo veci Manfredi.

práva na náhradu škody; osobitne, ak by premlčacia lehota bola krátka a neexistovala by možnosť jej prerušenia. Navyše, pri trvalom alebo opakovanom porušení súťažného práva by nebolo možné vylúčiť uplynutie premlčacej lehoty ešte predtým, ako došlo k skončeniu porušenia súťažného práva.²³

Pôvodné odporúčanie Komisie a obdobný názor generálneho advokáta²⁴ o tom, že smernica by mala výslovne ustanoviť zákaz plynutia premlčacej lehoty pred skončením pokračujúceho alebo opakujúceho sa porušenia súťažného práva sa do finálneho znenia smernice 2014/104/EÚ nedostali. Postup zákonodarcu tak zostáva zdrojom diskusií.²⁵

Vedomosť o porušení pravidiel hospodárskej súťaže

Podľa článku 10 smernice 2014/104/EÚ nesmú premlčacie lehoty začať plynúť skôr, než sa porušenie práva hospodárskej súťaže skončí a než sa žalobca dozvie (*the claimant knows*) alebo než možno odôvodnene predpokladať, že sa dozvedel (*claimant can reasonably be expected to know*)²⁶ o správaní a o tom, že toto správanie predstavuje porušenie práva hospodárskej súťaže; ďalej o skutočnosti, že v dôsledku porušenia práva hospodárskej súťaže utrpel škodu, ako aj a o totožnosti porušiteľa.

Začiatok plynutia premlčacej lehoty je tak podmienený reálnou (*actual knowledge*) alebo predpokladanou znalosťou (*constructive knowledge*) poškodeného o tom, že došlo k porušeniu pravidiel hospodárskej súťaže. Obdobnú (európsku) konštrukciu obsahovala aj smernica 85/374/EHS o zodpovednosti za škodu spôsobenú vadným výrobkom, implementovaná do slovenského právneho poriadku zákonom č. 294/1999 Z. z. v platnom znení. Aj dosiaľ platný Obchodný zákonník pri úprave premlčania pri práve na náhradu škody (§ 398) vyžaduje na začiatok plynutia premlčacej lehoty naplnenie predpokladu, že „sa poškodený dozvedel alebo mohol dozvedieť o škode a o tom, kto je povinný na jej náhradu“. Naproti tomu pre začiatok plynutia premlčacej lehoty podľa Občianskeho zákonníka sa vyžaduje vedomosť poškodeného o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá (§ 106 ods. 1 OZ). Rozdiel v terminologickom vyjadrení je značný – na rozdiel od Občianskeho zákonníka, kde sa skúma faktická vedomosť danej osoby, režim Obchodného zákonníka kladie na osoby vyššie nároky súvisiace s ich obozretnosťou.

Požiadavka o obozretnosti veriteľa môže byť ponímaná ešte prísnejšie. Napríklad v nemeckom práve a gréckom práve sa kladie dôraz aj na to, do akej miery hrubá neobanlivosť poškodeného viedla k nenaplneniu požiadavky smernice o jeho znalosti.²⁷

²³ Bod 79 rozsudku vo veci Manfredi.

²⁴ The Opinion of Advocate General Geelhoed delivered on 26. 1. 2006, ECLI:EU:C:2006: 67.

²⁵ Pozri ANA, V. – PODOBNÍK, K. *Provisions of the Damages Directive on Limitation Periods and their Implementation in CEE Countries*. In *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies*, 2017, No. 10, s. 156.

²⁶ Na porovnanie: pri podobnej konštrukcii začiatku plynutia premlčacej lehoty v smernici o zodpovednosti za škodu spôsobenú vadným výrobkom sa v anglickom texte uvádza spojenie „*plaintiff became aware*“, resp. „*should reasonably have become aware*“. Slovenský preklad tejto smernice uvádza text tohto ustanovenia ako „*keď si žalobca uvedomil alebo si mal uvedomiť škodu*“. Na druhej strane, vnútroštátna úprava v zákone č. 294/1999 Z. z. v § 9 ods. 1 prekladá spojenie *became aware* ako *keď sa poškodený dozvedel*.

²⁷ ANA, V. – PODOBNÍK, K. *Provisions of the Damages Directive on Limitation Periods and their Implementation in CEE Countries*. In *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies*, 2017, No. 10, s. 158.

Znenie ustanovenia smernice 2014/104/EÚ o náhrade škody spôsobenej porušením súťažného práva vyvoláva od počiatku pochybnosti o tom, ako správne interpretovať požiadavky zákonného textu na znalosť požadovaných skutočností. Dôvodom je najmä skúsenosť, že náležité právne posúdenie porušenia pravidiel hospodárskej súťaže si v mnohých prípadoch vyžaduje hodnotenie komplexných ekonomických súvislostí, ako aj interných obchodných dokladov, ktoré neraz vyjdú na svetlo až v dôsledku postupu orgánov hospodárskej súťaže.²⁸

Problematickým je stanovenie okamihu, keď sa poškodený dozvedel/mohol dozvedieť o požadovaných skutočnostiach. Nie je totiž zrejmé, či tento moment je daný už tým, kedy napríklad médiá zverejnili informácie o protiprávnom správaní sa porušiteľa (k tomu pozri aj ďalší text), alebo je ním okamih, keď príslušný orgán začal skúmať podnikateľské správanie porušiteľa, či deň, keď bolo publikované rozhodnutie o orgáne o protisúťažnom správaní, prípadne deň, keď toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť.²⁹ Dôvodom nejasností je, že pre úsudok o existencii porušenia pravidiel hospodárskej súťaže sa veľmi často vyžaduje prístup k utajovaným dokumentom a nutné je aj ich následné komplexné ekonomické a právne posúdenie. Poškodený sa tak môže „domnievať“, že došlo k porušeniu hospodárskej súťaže, dokonca môže „veriť“, že to tak je, ale stále nemožno povedať, že o tom „vie“. Napríklad podľa holandských autorít sa poškodený dostane k informáciám, že došlo k porušeniu súťažného práva, ešte počas úradného vyšetrovania, t. j. prv než príslušný orgán Únie alebo národnej autority o tom právoplatne rozhodne. Vysvetľuje sa to tak, že tieto prípady sa obvykle dostávajú do záujmu médií a tie o takýchto prípadoch informujú verejnosť obratom. Podľa holandskej praxe sa len vo veľmi výnimočných prípadoch stáva, že postihnutý sa dozvie o skutočnostiach zakladajúcich žalobu až po vydaní právoplatného rozhodnutia.³⁰

Na druhej strane je známe, že samotné oznámenie o začatí konania (v danom prípade Európskou komisiou) nie je „spúšťačom“ behu premlčacej doby. Podľa argumentácie holandského súdu takéto oznámenie neposkytuje prípadnému žalobcovi dostatok podkladov na to, aby si uvedomil ujmu, ktorú utrpel. Súd v jednom prípade neprijal napríklad argument, že po tom, čo sa žalobca dozvedel o začatí konania, si mal sám obstarávať informácie o následkoch porušenia pravidiel súťaže.³¹ V inom spore týkajúcom sa kartelu výrobcov chlorečnanu sodného (tzv. Sodium Chlorate case)³² sa súd zaoberal rozdielom v obsahu informácie obsiahnutej v tlačovej správe o začatí konania a v neutajenej verzii rozhodnutia Komisie a vyzval žalobcov, aby preukázali, prečo obsah informácie

²⁸ Pozri Návrh Generálnej advokátky Juliane Kokott, prednesený 17. januára 2019 vo veci Cogeco Communications Inc proti Sport TV Portugal, SA, Controlinveste-SGPS, SA, a NOS-SGPS, SA (C-637/17), bod 85.

²⁹ Príkladom konštatovania takých problémov je prípad *Bastø Fosen AS v Color Line* (Case no. 13-178315ASD-BORG/02).

³⁰ The Dutch Ministries of Economic Affairs and Justice, The Netherlands' response to the White Paper on damages actions for the breach of the EC antitrust rules. Dostupné: <ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/white_paper_comments/nether_en.pdf>, s. 14.

³¹ Oost-Nederland District Court, 16 January 2013, ECLI:NL:RBONE:2013:BZ0403. Citované podľa The Private Competition Enforcement Review – Edition 12: Netherlands. Dostupné: <<https://thelawreviews.co.uk/edition/the-private-competition-enforcement-review-edition-12/1180923/netherlands.>>

³² Amsterdam District Court, 10 May 2017, ECLI:NL:RBAMS:2017:3166.

v tlačovej správe nepostačoval na naplnenie predpokladov pre začatie plynutia premlčacej doby.

Inokedy sa tvrdí, že pre „znalosť“ poškodeného sa vyžaduje určitý stupeň istoty, ktorý môže vyplývať len z predchádzajúceho rozhodnutia orgánu verejnej moci („*res judicata*“) alebo zo zrejme preukázaného antitrustového konania či konania, kde žiadna časť napadnutého správania porušiteľa nie je spochybňovaná. Skúsenosti však preukazujú, že len veľmi málo porušení antitrustových pravidiel je spôsobilé prejsť takýmto testom. To okrem iného znamená, že pre veľkú väčšinu z nich pravdepodobne k plynutiu premlčacej doby ani nedôjde.³³

Znalosť osoby porušiteľa

Interpretačné problémy vyvoláva aj tá časť smernice 2014/104/EÚ, v ktorej sú ustanovené skutočnosti naplňajúce znalosť poškodeného o porušiteľovi. Podľa smernice 2014/104/EÚ sa „porušiteľom“ označuje podnik alebo združenie podnikov, ktoré sa dopustili porušenia práva hospodárskej súťaže (článok 2, bod 2). Rovnakú definíciu možno nájsť v slovenskej právnej úprave (§ 2 písm. b) zákona č. 350/2016 Z. z.). Na ilustráciu, v českom právnom poriadku sa v tejto súvislosti spomína „osoba povinná k... náhrade“³⁴, čím sa zdôrazňuje, že osoba zodpovedná za škodu nemusí byť vždy totožná s osobou škodcu. Takéto rozlíšenie „osoby zodpovednej“ a „škodcu“ môže mať praktický význam v tých prípadoch porušenia práva hospodárskej súťaže, v ktorých nastáva efekt nazývaný „*umbrella pricing*“.³⁵

Vo všeobecnosti platí, že vedomosť o zodpovednom subjekte je v kartelovom práve nevyhnutná na úspešné uplatnenie nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti. Na rozdiel od interpretácie ustanovení všeobecných, resp. osobitných (obchodnoprávných) predpisov súkromného práva,³⁶ určenie zodpovednej osoby pri porušení súťažného práva vykazuje mnohé špecifiká. Niektoré z problémov sa objavili už pri rozhodovaní v spore Cogeco. Ukázalo sa napríklad, že podniky zodpovedné za porušenia pravidiel hospodárskej súťaže sú vo väčšine prípadov zriadené ako právnické osoby, ktoré sú často spojené do skupín podnikateľských subjektov alebo štruktúr skupín, ktoré sú pre tretie osoby ťažko prehľadné. Navyše, mnoho takýchto subjektov môže prechádzať reštrukturalizáciou.³⁷

³³ RODGER, B. J. – FERRO, M. S. – MARCOS, F. A *Comparative View of the Implementation of the EU Antitrust Damages Directive in Sixteen Member States*. In Working Papers IE Law School, AJ. 2018, s. 42.

³⁴ Paragraf 9 ods. 2 zákona č. 262/2017 Sb. Na iných miestach textu sa na označenie povinnej osoby používa pojem „*škůdce*“.

³⁵ Ide o prípady, keď v dôsledku porušenia pravidiel súťaže jedným alebo viacerými osobami dôjde k zvýšeniu ceny u toho súťažiteľa, ktorý pravidla hospodárskej súťaže neporušujú. Pozri rozsudok SD EÚ zo dňa 5. júna 2014 vo veci KONE, vec C- 557/12. EC I:EU:C:2014:1317.

³⁶ Podľa rozsudku NS ČR sa poškodený dozvie o tom, kto je za škodu zodpovedný „jakmile získá vědomost o skutkových okolnostech, které jsou způsobilé takový závěr o možné odpovědnosti určitého subjektu učinit. Nemusí jít o přímo o zjištění, postačuje, aby skutkové okolnosti, kterými poškozený disponuje, mohly vést k závěru o vymezení odpovědného subjektu“. Pozri rozsudok NS ČR zo dňa 23. 5. 2007, sp. zn. 25 Cdo 1331/2005.

³⁷ Návrh Generálnej advokátky Juliane Kokott, prednesený 17. januára 2019 vo veci Cogeco Communications Inc proti Sport TV Portugal, SA, Controlinveste-SGPS, SA, a NOS-SGPS, SA (C-637/17), bod 84.

Vzhľadom na rôznorodosť a nepriehľadnosť porušiteľov v prípade kartelových dohôd požiadavka znalosti porušiteľa by mohla byť naplnená už vtedy, ak by bol známy ktokoľvek z viacerých subjektov kartelovej dohody. Iní zastávajú názor, že znalosť porušiteľa je naplnená vtedy, ak je známe, kto tvoril kartel, teda vyžaduje sa znalosť o všetkých jeho členoch.³⁸ Príkladom je rozhodnutie holandského súdu ohľadom kartelovej dohody výrobcov bitúmenu. Súd uznal, že média informovali o existencii kartelu ešte predtým, než Komisia o tom vydala svoje prvé stanovisko, avšak podľa súdu žalobca z informácií publikovaných v tlači nemohol vydedukovať, že jeho dodávateľ (Kuwait Petroleum) je členom kartelu.³⁹ Aj pri žalobe voči tzv. GIS kartelu⁴⁰ súd odmietol uznať tlačovú správu Európskej komisie ako moment vedomosti žalobcu, a teda začiatok behu premlčacej lehoty. Dôvodom bola skutočnosť, že tlačová správa nemenovala ani jedného z členov kartelu a dokonca obsahovala upozornenie, že zverejnená informácia nikoho neobviňuje z porušenia súťažného práva.

Objektívna premlčacia lehota

Smernica výslovne neupravuje dlhšiu (*long-stop*) premlčaciu lehotu, ktorá by začala plynúť od objektívnej skutočnosti, akou sú napríklad vznik škody alebo porušenie povinnosti, tak ako sa to (obvykle) ustanovuje vo viacerých právnych poriadkoch vrátane Slovenska. Napriek tomu smernica 2014/104/EÚ nevyklučuje, aby si členské štáty ustanovili aj dlhšiu premlčaciu dobu (pozri § 36 preambuly smernice) za predpokladu, že trvanie takýchto prekluzívnych lehôt prakticky neznemožní alebo nadmerne nesťaží výkon práva na úplnú náhradu škody. Chýbajúca úprava objektívnej lehoty je do istej miery prekvapením, keďže v čase prípravy smernice nič takémuto riešeniu nenasvedčovalo. Pôvodný dokument Výboru pre ekonomické a finančné záležitosti obsahoval konkrétny návrh ustanoviť objektívnu lehotu v trvaní 10 rokov so začiatkom daným okamihom porušenia súťažného práva. Popri tom existoval návrh Komisie,⁴¹ ktorá odporúčala zakotvenie 20-ročnej premlčacej lehoty, ktorej začiatok by bol daný vznikom škody. Svoj návrh, podporený podnikateľskými kruhmi, Komisia odôvodňovala záujmom o zachovanie právnej istoty.

Niektoré štáty využili možnosť zakotvenia subjektívneho a objektívneho kritéria začiatku plynutia premlčacej doby, avšak rozdielne. Časť krajín určila dĺžku objektívnej lehoty na 10 rokov (Cyprus, Nemecko, Poľsko), iné v trvaní 20 rokov (Belgicko, Francúzsko, Grécko, Portugalsko); v komparatívnom pohľade má však desaťročný rozdiel

³⁸ ANA, V. – PODOBNIK, K. *Provisions of the Damages Directive on Limitation Periods and their Implementation in CEE Countries*. In Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies. 2017, No. 10, s. 158.

³⁹ Rotterdam District Court, 26 September 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:8001.

⁴⁰ Arnhem-Leeuwarden Court of Appeal 28 August 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:7753 (Alstom/TenneT).

⁴¹ Commission staff working document, Impact assessment report, Damages actions for breach of the EU antitrust rules Accompanying the proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on certain rules governing actions for damages under national law for infringements of the competition law provisions of the Member States and of the European Union, COM(2013) 404 final, s. 87.

nezanedbateľný dosah – zatiaľ čo 20-ročná objektívna lehota „nespôsobuje problémy“ a považuje sa za prijateľnú, pri 10-ročnej sa objavuje otázka, či je v súlade s princípom efektívnosti.⁴²

Prekážky plynutia premlčacej lehoty

Pre harmonizovanú úpravu premlčania práv zo zodpovednosti za škodu z porušenia protisúťažného práva nie je dôležitou len tá časť textu smernice 2014/104/EÚ, ktorá určuje pre všetky členské štáty spoločnú dĺžku premlčacej lehoty (článok 10 ods. 3), ale aj požiadavka ustanoviť pravidlá o tom, kedy predmetné lehoty začínajú plynúť, ako aj okolnosti, za ktorých sa premlčacie lehoty prerušujú alebo spočívajú (článok 10 ods. 1). Zámerom všetkých týchto požiadaviek je nastavenie vnútroštátnych pravidiel upravujúcich začiatok, trvanie, pozastavenie alebo prerušenie plynutia premlčacích lehôt tak, aby bránili neprimeranému podávaniu žalôb o náhradu škody.⁴³

Predstavu „primeranosti premlčania práv“ naznačil pred prijatím smernice 2014/104/EÚ Súdny dvor EÚ vo svojom rozhodnutí v prípade Cogeco. Súd predovšetkým konštatoval, že primeranosť premlčacej lehoty je vzhľadom na zásadu efektivity osobitne dôležitá tak pre žaloby o náhradu škody, ktoré sa podávajú nezávisle na konečnom rozhodnutí vnútroštátneho orgánu hospodárskej súťaže, ako aj pre tie, ktoré sa podávajú v nadväznosti na takéto rozhodnutie. Podľa súdu, ak pri následných žalobách je premlčacia lehota, ktorá začne plynúť pred skončením konania, na ktorého základe vydá vnútroštátny orgán pre hospodársku súťaž alebo odvolací orgán konečné rozhodnutie, príliš krátka v porovnaní s dĺžkou týchto konaní a ak ju nemožno počas týchto konaní pozastaviť alebo prerušiť, nemožno vylúčiť, že táto premlčacia lehota uplynie pred skončením týchto konaní. V takomto prípade by žiadna osoba, ktorá utrpela škodu, nemohla na základe konečného rozhodnutia, ktorým bolo konštatované porušenie pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže, podať žalobu.⁴⁴

Z právneho názoru Generálnej advokátky⁴⁵ zasa vyplýva, že tak začiatok plynutia premlčacej lehoty bez vedomosti o škodcovi a rozsahu škody, ako aj neexistencia spočívania alebo prerušenia premlčacej lehoty počas konania pred orgánom hospodárskej súťaže sú spôsobilé nadmerne sťažiť uplatnenie nárokov na náhradu škody v oblasti práva hospodárskej súťaže.⁴⁶

Na podklade skúseností zo súdnej praxe a vyhodnotení reakcií na prípravné dokumenty smernica 2014/104/EÚ vyžadovala od členských štátov zabezpečiť v svojich právnych poriadkoch, aby premlčacia lehota buď spočívala, alebo – v závislosti od vnú-

⁴² RODGER, B. J. – FERRO, M. S. – MARCOS, F. *A Comparative View of the Implementation of the Eu Antitrust Damages Directive in Sixteen Member States*. In Working Paper IE Law School, AJ8-242-I. 2018, vol. AJ8-243-I, s. 1-61, s. 42.

⁴³ Článok 36 smernice.

⁴⁴ Rozsudok Súdneho dvora vo veci Cogeco (C-637/17), bod 52.

⁴⁵ Návrh Generálnej advokátky Juliane Kokott, prednesené 17. januára 2019 vo veci Cogeco Communications Inc proti Sport TV Portugal, SA, Controlinveste - SGPS, SA, a NOS - SGPS, SA (C- 637/17).

⁴⁶ Tamže, bod 83.

roštatného práva – bola prerušená po období, keď orgán hospodárskej súťaže vykoná úkony na účely vyšetrovania alebo konania súvisiaceho s porušením práva hospodárskej súťaže, ktorého sa týka žaloba o náhradu škody. Podľa smernice 2014/104/EÚ (článok 10 ods. 4), spočívanie premlčacej lehoty sa skončí najskôr jeden rok po tom, ako sa rozhodnutie o porušení stalo konečným, alebo ako sa konanie skončilo iným spôsobom.

Zaujímavým je fakt, že pôvodný návrh Komisie celkom jednoznačne favorizoval riešenie, podľa ktorého by po právoplatnom rozhodnutí o porušení súťažného práva začala plynúť nová premlčacia lehota v trvaní najmenej dva roky. Spočívanie lehoty počas vyšetrovania činnosti porušiteľa sa javila ako menej prijateľná možnosť.⁴⁷

Slovenská republika transponovala pravidlo o neplynutí premlčacej lehoty počas vyšetrovania porušenia súťažného práva orgánom hospodárskej súťaže do § 5 zákona č. 350/2016 Z. z. Podľa tohto ustanovenia platí, že plynutie premlčacej doby sa preruší, ak orgán hospodárskej súťaže vykoná úkony na účely vyšetrovania alebo konania v súvislosti s porušením práva hospodárskej súťaže, ktorého sa týka žaloba o náhradu škody. Nová premlčacia doba začne plynúť jeden rok po tom, ako sa buď rozhodnutie o porušení práva hospodárskej súťaže stalo právoplatným, alebo sa konanie skončilo právoplatne inak alebo ak sa skončilo prešetrovanie podľa osobitného predpisu. Z uvedeného vyplýva, že Slovensko si pri možnosti „aby premlčacia lehota spočívala alebo ... bola prerušená“, zvolilo prerušenie premlčacej lehoty.

Aj napriek tomu, že obidva inštitúty – ako prerušenie, tak aj spočívanie premlčacej doby slúžia na ochranu veriteľov,⁴⁸ predsa sa odlišujú, a to hlavne v dôvodoch a v právnych následkoch. Pre porovnanie s existujúcou úpravou, Obchodný zákonník (zákon č. 513/1991 Zb. v platnom znení) upravuje spočívanie a pretrhnutie premlčacej doby v osobitnej časti (4. oddiel), v ustanoveniach § 402 a nasl. Dôvodom spočívania premlčacej lehoty je napríklad začatie súdneho konania (§ 402) alebo rozhodcovského konania (§ 403). Dôvodom pretrhnutia plynutia premlčacej doby môže byť uznanie záväzku (§ 407).

Občiansky zákonník (zákon č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov) upravuje spočívanie premlčacej doby v ustanoveniach § 112 a § 114.⁴⁹ Dôvodom spočívania, t. j. dočasného pozastavenia plynutia⁵⁰ premlčacej doby (keď premlčacia doba nepokračuje v svojom plynutí) je skutočnosť, že veriteľ uplatnil svoje právo na súde alebo u iného príslušného orgánu a v konaní riadne pokračuje. Premlčacia doba spočíva aj pri práve právoplatne priznanom, pre ktoré bol na súde alebo u iného príslušného orgánu navrhnutý výkon rozhodnutia (§ 112 OZ). Ak sa súdne konanie skončilo právoplatným rozhodnutím, ktorým bolo veriteľov priznané (uplatnené) právo, plynutie pôvodnej premlčacej doby sa preruší a začne plynúť nová desaťročná premlčacia doba, pričom na premlčaciu dobu, ktorá spočívala, sa neprihliada (§ 110 OZ).

⁴⁷ KOM(2008) 165 v konečnom znení, bod 2.7.

⁴⁸ ANA, V. – PODOBNÍK, K. *Provisions of the Damages Directive on Limitation Periods and their Implementation in CEE Countries*. In *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies*. 2017, No. 10, s. 160-161.

⁴⁹ Paragraf 114 OZ: Ak ide o právo medzi zákonnými zástupcami na jednej strane a maloletými deťmi a inými zastúpenými osobami na druhej strane, premlčanie sa ani nezačína ani neplynie, ak nejde o úroky a opakujúce sa plnenie. To platí aj o právach medzi manželmi.

⁵⁰ Napr. LAZAR, J. a kol. *Občianske právo hmotné 1*. Bratislava : Iuris Libri, 2018, s. 220.

Prerušenie⁵¹ premlčacej doby, t. j. jej pretrhnutie v dôsledku zákonom predpokladanej skutočnosti, upravuje Občiansky zákonník v § 110. Dôvodom prerušenia je, že právo bolo priznané právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného orgánu, resp. skutočnosť, že dlžník písomne uznal svoj dlh v dôvode i výške. V oboch prípadoch pôvodná premlčacia doba prestane plynúť a začne plynúť nová, desaťročná premlčacia doba.

Z ustanovenia § 5 zákona č. 350/2016 Z. z. vyplýva, že v slovenskej⁵² právnej úprave úkony orgánu hospodárskej súťaže (vyšetrovanie alebo konanie) v súvislosti s porušením práva hospodárskej súťaže majú za následok prerušenie plynutia premlčacej doby. Takáto úprava sa odlišuje od väčšiny skúmaných krajín strednej a východnej Európy⁵³, ktoré pre tento prípad ustanovili spočívanie premlčania. Právne riešenie na Slovensku síce zodpovedá pôvodnej predstave Komisie⁵⁴ a je v súlade so smernicou 2014/104/EÚ, predsa však vyvoláva diskusie, či došlo k správnej interpretácii príslušného jej ustanovenia, konkrétne článku 10 ods. 4 smernice. Problematickým sa javí to, že Slovensko (podobne aj Bulharsko) ustanovenia druhej vety smernice 2014/104/EÚ aplikovali aj na prípad prerušenia premlčacej doby.⁵⁵ Podľa niektorých názorov tak dochádza k omnoho intenzívnejšej ochrane veriteľov, ako bolo zámerom smernice 2014/104/EÚ. Otáznym zostáva, či takto zvýšená ochrana veriteľov nejde nad rámec toho, čo možno akceptovať ako prijateľné pre právnu istotu a rozumné vyvažovanie záujmov veriteľov a dlžníkov.⁵⁶

Záver

V odbornej literatúre sa všeobecne prijíma názor, že ustanovenia o súťažnom práve sledujú tri rozdielne, ale podstatou prepojené ciele: ukončiť porušovanie pravidiel súťaže, poskytnúť náhradu tým, ktorí utrpeli škodu, a prijatými opatreniami preventívne pôsobiť na ostatných. Rovnako sa akceptuje, že zatiaľ čo verejné vymáhanie má za cieľ odstrániť súťažiteľov od porušovania pravidiel súťaže, úlohou súkromnoprávneho vymáhania je poskytnúť kompenzáciu škody spôsobenej protisúťažným konaním.⁵⁷

Nie je tajomstvom, že medzi zámermi a existujúcou praxou je nesúlad, pričom viaceré príčiny tohto stavu sa pripisujú samotnej smernici 2014/104/EÚ. Podľa niektorých názorov, smernica 2014/104/EÚ prináša „separátny prístup k problémom“ a vôbec nerieši niektoré veľmi praktické problémy, akými sú náklady konania, vytváranie fondov,

⁵¹ Prerušenie plynutia premlčacej doby označuje jej pretrhnutie v dôsledku zákonom predpokladanej skutočnosti. Ak nastane takáto skutočnosť, pôvodná premlčacia doba prestane plynúť a začne plynúť nová premlčacia doba.

⁵² Podobne Bulharsko a Chorvátsko.

⁵³ Konkrétne Slovinsko, Česko, Estónsko, Litva, Lotyšsko, Poľsko, Maďarsko a Rumunsko.

⁵⁴ Pozri Impact assessment report, Damages actions for breach of the EU antitrust rules Accompanying the proposal for a Directive..., s. 77, 79.

⁵⁵ Táto časť ustanovenia znie: „Spočívanie premlčacej doby sa skončí najskôr jeden rok po tom, ako sa rozhodnutie o porušení stalo konečným, alebo ako sa konanie skončilo iným spôsobom.“

⁵⁶ ANA, V. – PODOBNÍK, K. *Provisions of the Damages Directive on Limitation Periods and their Implementation in CEE Countries*. In Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies. 2017, no. 10, s. 165-166.

⁵⁷ Neexistuje však jednota v európskom práve, judikatúre a ani medzi akademikmi o tom, či funkciu súkromnoprávných žalôb je tiež preventívne pôsobenie. Pozri MIGANI, C. Directive 2014/104/EU: In Search of a Balance between the Protection of Leniency Corporate Statements and an Effective Private Competition Law Enforcement. Global Antitrust Review 2014.

uplatňovanie kolektívnych žalôb a pod.⁵⁸ Výhrady voči právnej úprave možno nájsť aj vo vzťahu k úprave premlčania práva na náhradu škody spôsobenej protisúťažným konaním. Znenie smernice síce prispelo k harmonizácii premlčacích lehôt, ktoré „variovali medzi jedným až tridsiatimi rokmi“ nastavením doby premlčania tak, aby vyhovovala predstave efektivity a ekvivalencie, kritériám vymedzeným Súdny dvorom v spore Manfredi. Napriek tomu sa ozývajú hlasy, že uplatňovanie práv z kartelových sporov má osobitosti, ktoré sú dané najmä tým, že sa tu premiešava súkromná a verejná sféra. Legitímnou je aj otázka, či existujú dôvody na osobitnú úpravu premlčania a v akej miere?⁵⁹

Napriek harmonizačným snahám ustanovenia smernice 2014/104/EÚ o premlčaní vykazujú najväčšie divergencie v samotných členských štátoch EÚ.⁶⁰ Transpozíciou smernice síce došlo k presadeniu minimálnej dĺžky premlčania, avšak aj po harmonizácii naďalej pretrvávajú významné rozdiely v úprave premlčania. Problémom je aj samotná povaha premlčania. Zatiaľ čo vo viacerých členských štátoch sa premlčanie považuje za hmotnoprávny inštitút (napr. Taliansko, Portugalsko, UK), početná⁶¹ rozhodovacia činnosť Súdneho dvora EÚ označila premlčanie za procesný nástroj práva.

Problematickým v právnej úprave premlčania v smernici 2014/104/EÚ sa nejaví iba použitie niektorých pojmov (napr. „skončenie porušenia“ či „vedomosť“), ktoré svojou vágnosťou neposkytujú jasné pravidlo na určenie, kedy premlčacia lehota začne plynúť,⁶² ale aj rozdiely v ponímaní inštitútov, ktoré ovplyvňujú plynutie premlčacej doby. Napríklad Maďarsko aj Holandsko zakotvili do svojich právnych poriadkov spočívanie premlčacej doby, avšak s odlišnou interpretáciou účinkov spočívania. Na rozdiel od Holandska, kde sa spočívanie vykladá skôr ako predĺženie lehoty (žalobca má po vydaní *res judicata* jeden rok na uplatnenie žaloby), v maďarskej úprave spočívanie znamená skôr priznanie ďalšej (krátkej) lehoty, v ktorej žalobca musí uplatniť svoje právo po tom, čo došlo k ukončeniu spočívania premlčacej doby.⁶³

⁵⁸ Pozri The Private Competition Enforcement Review – Edition 12: EU Overview. Dostupné: <<https://thelawreviews.co.uk/edition/the-private-competition-enforcement-review-edition-12/1180901/eu-overview>>.

⁵⁹ ANA, V. – PODOBNÍK, K. *Provisions of the Damages Directive on Limitation Periods and their Implementation in CEE Countries*. In Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies. 2017, No. 10, s. 149.

⁶⁰ SIBOE, Nancy. A critical analysis of Directive 2014/104/EU on certain rules governing actions for damages under national law for infringements of the competition law provisions of the Member States and of the European Union ([2014] OJ L349/1) 2019, s. 41. Dostupné: https://www.researchgate.net/publication/333866664_A_critical_analysis_of_Directive_2014104EU_on_certain_rules_governing_actions_for_damages_under_national_law_for_infringements_of_the_competition_law_provisions_of_the_Member_States_and_of_the_Europea.

⁶¹ CJEU Judgment of 17 November 1998, *Aprile*, C-228/96, ECLI:EU:C:1998:544, para 28; CJEU Judgment of 9 February 1999, *Dilexport*, C-343/96, ECLI:EU:C:1999:59, para 41-42; CJEU Judgment of 11 July 2002, *Marks & Spencer*, C- 62/00, ECLI:EU:C:2002:435, para 38; CJEU Judgment of 24 September 2002, *Grundig Italiana*, C-255/00, ECLI:EU:C:2002:525, para 37 et ss.; GCEU Judgment of 22 April 2016, *Ireland v Comission*, T-50/06 RENV II, ECLI:EU:T:2016:227, para 172-173; CJEU Judgment of 8 September 2015, *Taricco I*, C-105/14, ECLI:EU:C:2015:555; CJEU Judgment of 5 December 2017, *M.A.S. & M.B. (Taricco II)*, C-42/17, ECLI:EU:C:2017:936.

⁶² The EU Damages Directive – The Perfect Storm? Dostupné <https://www.cov.com/-edia/files/corporate/publications/2015/02/the_eu_damages_directive-the_perfect_storm.pdf>.

⁶³ RODGER, B. J. – FERRO, M. S. – MARCOS, F. *A Comparative View of the Implementation of the Eu Antitrust Damages Directive in Sixteen Member States*. On Working Paper IE Law School, AJ8-242-I. 2018, vol. AJ8-243-I, s. 1-61, s. 42.

Podstatným problémom je aj dĺžka premlčacej doby vzhľadom na účel premlčania. Zatiaľ čo pre samostatné žaloby sa optimálnou javí doba 5 rokov,⁶⁴ pre žaloby, ktorým predchádzalo rozhodnutie príslušného orgánu o porušení pravidiel hospodárskej súťaže („*follow-on*“), sa optimálnou javí krátka lehota v trvaní jeden až dva roky, ktorá začína plynúť deň po tom, čo sa rozhodnutie Komisie alebo národnej autority stalo právoplatným a toto rozhodnutie sa stalo známym v rámci EÚ trhu. Je zrejmé, že takéto rozhodnutie orgánu hospodárskej súťaže výrazne uľahčuje poškodeným znášať dôkazné bremeno tým, že nemusia samy preukazovať obmedzovanie súťaže žalovaným.⁶⁵ Kratšie premlčacie lehoty pri takýchto žalobách podľa skúseností vedú k urýchleniu prijímania rozhodnutia o urovnaní nárokov z porušenia súťažného práva. Dlhšie lehoty, naopak, nabádajú žalovaných k odkladu rozhodovania o mimosúdnom urovnaní.⁶⁶ Negatívnu úlohu zohráva aj dĺžka súdneho konania, ktorá sa v krajinách strednej a východnej Európy pohybuje v rozpätí 500 až 2500 dní.⁶⁷ Smernicou nastavené premlčacie doby tak podľa niektorých názorov prinášajú viac škody než úžitku, pretože súťaživosť skôr obmedzujú, akoby ju podporovali. Jedným z dôvodov je skutočnosť, že konanie, ktorým sa spôsobilá škoda, je vzdialené tomu, aby naprávalo nedostatky trhu. Dlhšie premlčacie doby zároveň vnášajú príliš veľa neistoty ohľadom zodpovednosti, ktorá vznikla v dávnej minulosti.⁶⁸

Všeobecne sa prijíma názor, že z právnej úpravy premlčania by malo byť zrejmé, či jej zámerom je „chrániť žalobcu, ktorý by inak ostal bez právnej náhrady“ alebo nastavenie vedie skôr k „ochrane parazitujúcich (*free-riding*) žalobcov a ich prepadnutých (*stale*) žalôb“. Podľa niektorých štúdií, režim stanovený smernicou inklinuje k presadzovaniu záujmov žalobcov, ktorých v mnohom favorizuje, zatiaľ čo postavenie porušiteľa – dlžníka vo všeobecnosti prehladá.⁶⁹ Kritické je aj hodnotenie prínosu smernice 2014/104/EÚ pre súkromné vymáhanie práva na náhradu škody. Ustanovenie smernice o tom, že premlčacia lehota začne plynúť až po ukončení protiprávneho konania poruшитeľom, totiž až príliš poukazuje na zjavnú motiváciu zákonodarcu podporovať verejnoprávne vymáhanie súťažného práva.⁷⁰ Možno sa tak často stretnúť s hodnotením, že eu-

⁶⁴ ANA, V. – PODOBNÍK, K. *Provisions of the Damages Directive on Limitation Periods and their Implementation in CEE Countries*. On *Yeabook of Antitrust and Regulatory Studies*. 2017, No. 10, s. 539.

⁶⁵ Tamže, s. 543.

⁶⁶ Uvádza sa, že takéto rozhodnutia sa odkladajú minimálne po dobu 5 rokov. Pozri KORTMANN, J. *The Draft Directive on antitrust damage actions*. Dostupné: <https://www.my.stibbe.com/mystibbe/attachment_dw.action?atkey=FRbANEucS95NMLRN47z%2BeeOgEFCt8EGQJsWJiCH2WAV5lnMyV6zDc6Ky-HMsfj7iv&nav=FRbANEucS95NMLRN47z%2BeeOgEFCt8EGQbuwypnpZjc4%3D&attdocparam=pB-7HEsg%2FZ312Bk8OluOIH1c%2BY4beLEAebe7WCz%2FUIUHY%3D&fromContentView=1>, s. 703.

⁶⁷ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskej centrálnej banke, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Porovnávaci prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2019. Dostupné <[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019DC0198&from=EN\(2_1_2020\)>](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019DC0198&from=EN(2_1_2020)>).

⁶⁸ PEARL, J. *Antitrust Statute of Limitations: A Limit Only in Theory*. *Law360*, LexisNexis 2017. Dostupné: <https://www.law360.com/articles/417025/antitrust-statute-of-limitations-a-limit-only-in-theory>.

⁶⁹ ANA, V. – PODOBNÍK, K. *Provisions of the Damages Directive on Limitation Periods and their Implementation in CEE Countries*. In *Yeabook of Antitrust and Regulatory Studies*. 2017, No. 10, s. 171.

⁷⁰ V takomto prípade právny predpis bráni, aby premlčacia lehota začala plynúť aj tomu poškodenému, ktorý má dostatok informácií na uplatnenie svojho nároku. Z tohto pohľadu ide o vážny zásah do právnej istoty škodca a nemožno vylúčiť, že sa môže poškodenými osobami aj zneužívať.

rópska úprava premlčania nárokov na náhradu škody porušením súťažného práva je neúspechom.⁷¹

Zdá sa tak, že reálny vplyv stanovenia premlčacích dôb v sporoch o náhradu škody spôsobenej protisúťažným konaním možno zatiaľ vidieť v ovplyvňovaní dynamiky dohadovania medzi zúčastnenými stranami. Ide o proces nazývaný *give-and-take*, ku ktorému dochádza najmä preto, že strany sa chcú vyhnúť neistotám a trovám spojeným so súdnym konaním.⁷²

Literatúra

- ANA, V. – PODOBNÍK, K. *Provisions of the Damages Directive on Limitation Periods and their Implementation in CEE Countries*. In Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies. 2017 No. 10
- BLAŽO, O. Slovakia. In: A. Piszcz (ed.), *Implementation of the EU Damages Directive in Central and Eastern European Countries (247–262)*. Warsaw : University of Warsaw, Faculty of Management Press, 2017
- ELIAŠ, K. a kol. *Velký akademický komentář*. 1. svazek. Praha : Linde Praha, 2008
- KORTMANN, J. *The Draft Directive on antitrust damage actions*. Dostupné: <https://www.my.stibbe.com/mystibbe/attachment_dw.action?attkey=FRbANEucS95NMLRN47z%2BeeOgEFCt8EGQJ-sWJiCH2WAV51nMyV6zDc6KyHMsfj7iv&nav=FRbANEucS95NMLRN47z%2BeeOgEFCt8EGQbuwypnpZjc4%3D&attdocparam=pB7HEsg%2FZ312Bk8OluOIH1c%2BY4beLEAebe7WCz%2FIUHY-%3D&fromContentView=1>
- LAZAR, J. A kol. *Občianske právo hmotné I*. Bratislava : Iuris Libri, 2018
- MIGANI, C. Directive 2014/104/EU: In Search of a Balance between the Protection of Leniency Corporate Statements and an Effective Private Competition Law Enforcement. *Global Antitrust Review 2014*
- MISKOLCZI BODNÁR, P. Hungary. In: A. Piszcz (ed.), *Implementation of the EU Damages Directive in Central and Eastern European Countries (127–156)*. Warsaw: University of Warsaw, Faculty of Management Press, 2017
- PEARL, J. *Antitrust Statute of Limitations: A Limit Only in Theory*. Law360, LexisNexis 2017. Dostupné: <https://www.law360.com/articles/417025/antitrust-statute-of-limitations-a-limit-only-in-theory>
- PETR, M. Czech Republic. In: A. Piszcz (ed.), *Implementation of the EU Damages Directive in Central and Eastern European Countries (85–108)*. Warsaw : University of Warsaw, Faculty of Management Press 2017
- RODGER, B. J. – FERRO, M. S. – MARCOS, F. *A Comparative View of the Implementation of the EU Antitrust Damages Directive in Sixteen Member States*. In Working Papers IE Law School, AJ, 2018
- SIBOE, N. A critical analysis of Directive 2014/104/EU on certain rules governing actions for damages under national law for infringements of the competition law provisions of the Member States and of the European Union ([2014] OJ L349/1) 2019. Dostupné: https://www.researchgate.net/publication/333866664_A_critical_analysis_of_Directive_2014104EU_on_certain_rules_governing_actions_for_damages_under_national_law_for_infringements_of_the_competition_law_provisions_of_the_Member_States_and_of_the_Europea

Právne predpisy a iné zdroje

Zákon č. 350/2016 Z. z. o niektorých pravidlách uplatňovania nárokov na náhradu škody spôsobenej porušením práva hospodárskej súťaže a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev

⁷¹ ANA, V. – PODOBNÍK, K. *Provisions of the Damages Directive on Limitation Periods and their Implementation in CEE Countries*. In Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies. 2017, No. 10, s. 172.

⁷² KORTMANN, J. *The Draft Directive on antitrust damage actions*. Dostupné: <https://www.my.stibbe.com/mystibbe/attachment_dw.action?attkey=FRbANEucS95NMLRN47z%2BeeOgEFCt8EGQJ-sWJiCH2WAV51nMyV6zDc6KyHMsfj7iv&nav=FRbANEucS95NMLRN47z%2BeeOgEFCt8EGQbuwypnpZjc4%3D&attdocparam=pB7HEsg%2FZ312Bk8OluOIH1c%2BY4beLEAebe7WCz%2FIUHY-%3D&fromContentView=1>, s. 696.

- a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov
- Smernica č. 2014/104/EÚ o určitých pravidlách upravujúcich žaloby o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže členských štátov a Európskej únie Úradný vestník Európskej únie L 349/1, 05. 12. 2014
- Smernica č. 85/374/EHS o zodpovednosti za vadný výrobok. Úradný vestník L 210, 07. 08. 1985
- Zákon č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov (Občiansky zákonník)
- Zákon č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov (Obchodný zákonník)
- Biela kniha – Žaloby o náhradu škody pre porušenie antitrustových pravidiel ES KOM (2008) 165 v konečnom znení
- Commission staff working document, Impact assessment report, Damages actions for breach of the EU anti-trust rules Accompanying the proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on certain rules governing actions for damages under national law for infringements of the competition law provisions of the Member States and of the European Union, COM(2013) 404 final
- Commission staff working document, Impact assessment report, Damages actions for breach of the EU anti-trust rules Accompanying the proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on certain rules governing actions for damages under national law for infringements of the competition law provisions of the Member States and of the European Union, COM(2013) 404 final
- The Private Competition Enforcement Review – Edition 12: EU Overview. Dostupné: <<https://thelawreviews.co.uk/edition/the-private-competition-enforcement-review-edition-12/1180901/eu-overview>>
- The Private Competition Enforcement Review – Edition 12: Netherlands. Dostupné: <<https://thelawreviews.co.uk/edition/the-private-competition-enforcement-review-edition-12/1180923/netherlands.>>
- The Dutch Ministries of Economic Affairs and Justice, The Netherlands' response to the White Paper on damages actions for the breach of the EC antitrust rules. Dostupné: <ec.europa.eu/competition/antitrust/action-damages/white_paper_comments/nether_en.pdf>
- The EU Damages Directive – The Perfect Storm? Dostupné <https://www.cov.com/-edia/files/corporate/publications/2015/02/the_eu_damages_directive-the_perfect_storm.pdf>.ň
- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskej centrálnej banke, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2019. Dostupné <[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019DC0198&from=EN\(2.1.2020\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019DC0198&from=EN(2.1.2020))>
- The Opinion of Advocate General Geelhoed delivered on 26.01.2006, ECLI:EU:C:2006: 67
- Návrh Generálnej advokátky Juliane Kokott, prednesené 17. januára 2019 vo veci Cogeco Communications Inc proti Sport TV Portugal, SA, Controlinveste-SGPS, SA, a NOS-SGPS, SA (C-637/17)
- Oost-Nederland District Court, 16 January 2013, ECLI:NL:RBONE:2013:BZ0403.
- Bastø Fosen AS v Color Line (Case no. 13-178315ASD-BORG/02)
- Amsterdam District Court, 10 May 2017, ECLI:NL:RBAMS:2017:3166
- Rotterdam District Court, 26 September 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:8001
- Arnhem-Leeuwarden Court of Appeal 28 August 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:7753 (Alstom/TenneT).
- Rozsudok SD EÚ, spojené veci C-295–298/04, Manfredi, [2006] Zb. rozh. SD I-6619.
- Rozsudok SD EÚ zo dňa 5. júna 2014 vo veci KONE, vec C- 557/12. EC I:EU:C:2014:1317.
- Rozsudok NS ČR zo dňa 23. 5. 2007, sp. zn. 25 Cdo 1331/2005
- CJEU Judgment of 17 November 1998, Aprile, C-228/96. ECLI:EU:C:1998:544
- CJEU Judgment of 9 February 1999, Dillexport, C-343/96. ECLI:EU:C:1999:59
- CJEU Judgment of 11 July 2002, Marks & Spencer, C-62/00, ECLI:EU:C:2002:435
- CJEU Judgment of 24 September 2002, Grundig Italiana, C-255/00, ECLI:EU:C:2002:525,
- GCEU Judgment of 22 April 2016, Ireland v Commission, T-50/06 RENV II, ECLI:EU:T:2016:227
- CJEU Judgment of 8 September 2015, Taricco I, C-105/14, ECLI:EU:C:2015:555
- CJEU Judgment of 5 December 2017, M.A.S. & M.B. (Taricco II), C-42/17, ECLI:EU:C:2017:936